Rotemansarkivet i Stockholm

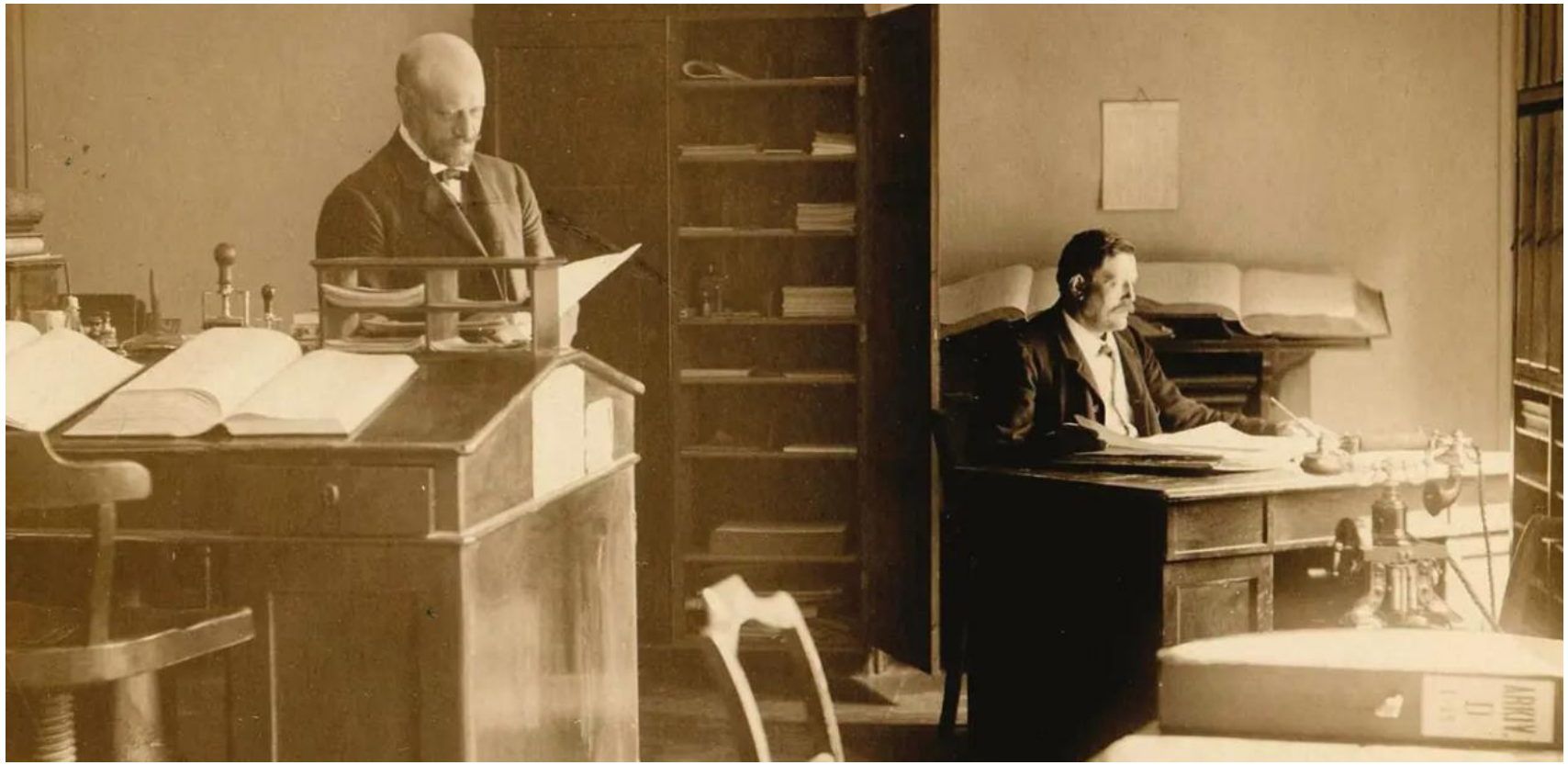

2026-09-19 / Rolf Carlén

Rotemansarkivets bakgrund

- Med 1686 års kyrkolag blev det ordning med kyrkobokföringen i Sverige. Nu blev förandet av kyrkliga längder rikstäckande. Detta hängde intimt ihop med reformationen vilket inte minst framgår av husförhörslängderna och undervisningen i ”den rätta läran”. Men även övriga längder blev mycket bättre genom kyrkolagen.

- Med befolkningsexplosionen på 1870-talet blev dock läget kritiskt, framför allt i våra största städer. Befolkningen i Stockholm ökade dramatiskt där industrin ropade efter arbetskraft. Emigrationen till Amerika tog fart, stora mängder barn föddes och rörligheten bland folket blev större än någonsin. Folket vägrade att inställa sig för husförhör. Prästerskapet sviktade under sin arbetsbörda. Stabiliteten i kyrkbokföringen rubbades.

- Kyrkolagen tillämpades i över 300 år då denna epok gick i graven. År 1991 övertog Skatteverket folkbokföringen i Sverige, vilket omfattar både kyrkobokföring och mantalsskrivning.

Rotemansinstutionen, ett radikalt grepp

- Efter omfattande utredningar föddes år 1878 den nya tanken att införa ett civilt folkbokföringssystem. Detta system skulle då ligga parallellt med kyrkans system som fick vara kvar.
- Rotemansinstitutionen fick också leverera statistikunderlag vid sanering och omdaning av Stockholm från träkåksstad till en storstad med ny infrastruktur, gasverk, ledningar, spårvagnar, sjuk- och fattigvård, folkskolor, mm.

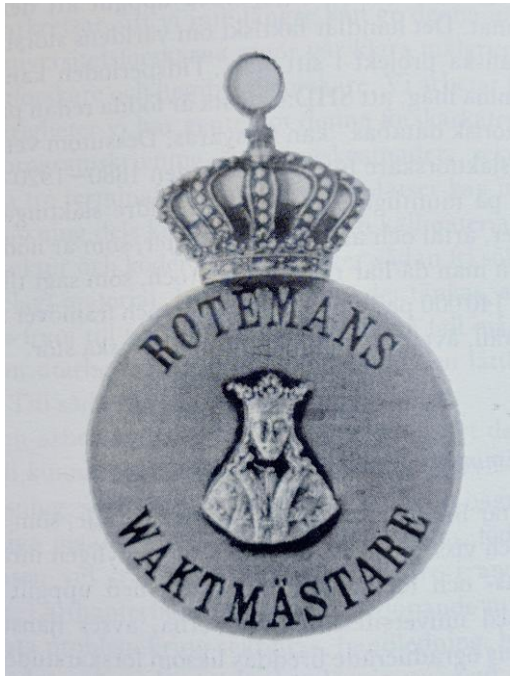

Rotemännen och rotarna 1878-1926

- Observera att en rote inte är en församling. Vid starten indelades staden i 16 rotar (distrikt) med c:a 10.000 invånare i varje rote. Roten hade oftast en roteman och en assistent. Rotemannen hade en tjänstebostad med en expedition.

- Rotemannen hade normalt en god kännedom om befolkningen i roten och gjorde ofta hembesök för att samla in uppgifter om de boende.

- När befolkningen ständigt ökade riskerade dock rotemännen att råka ut för samma öde som prästerna. Därför delades de ursprungliga 16 rotarna ständigt upp i nya områden och nya gränsdragningar gjordes ofta mellan rotarna under dessa år.

- När rotemanssystemet övergavs år 1926 hade Stockholms innerstad 31 rotar och dessa förändringar över tiden kan medföra en del problem för oss släktforskare.

Rotemansarkivet i Stockholm

Stockholms rotar 1926

Obs de nya rotarna utanför stadskärnan nr 32-35

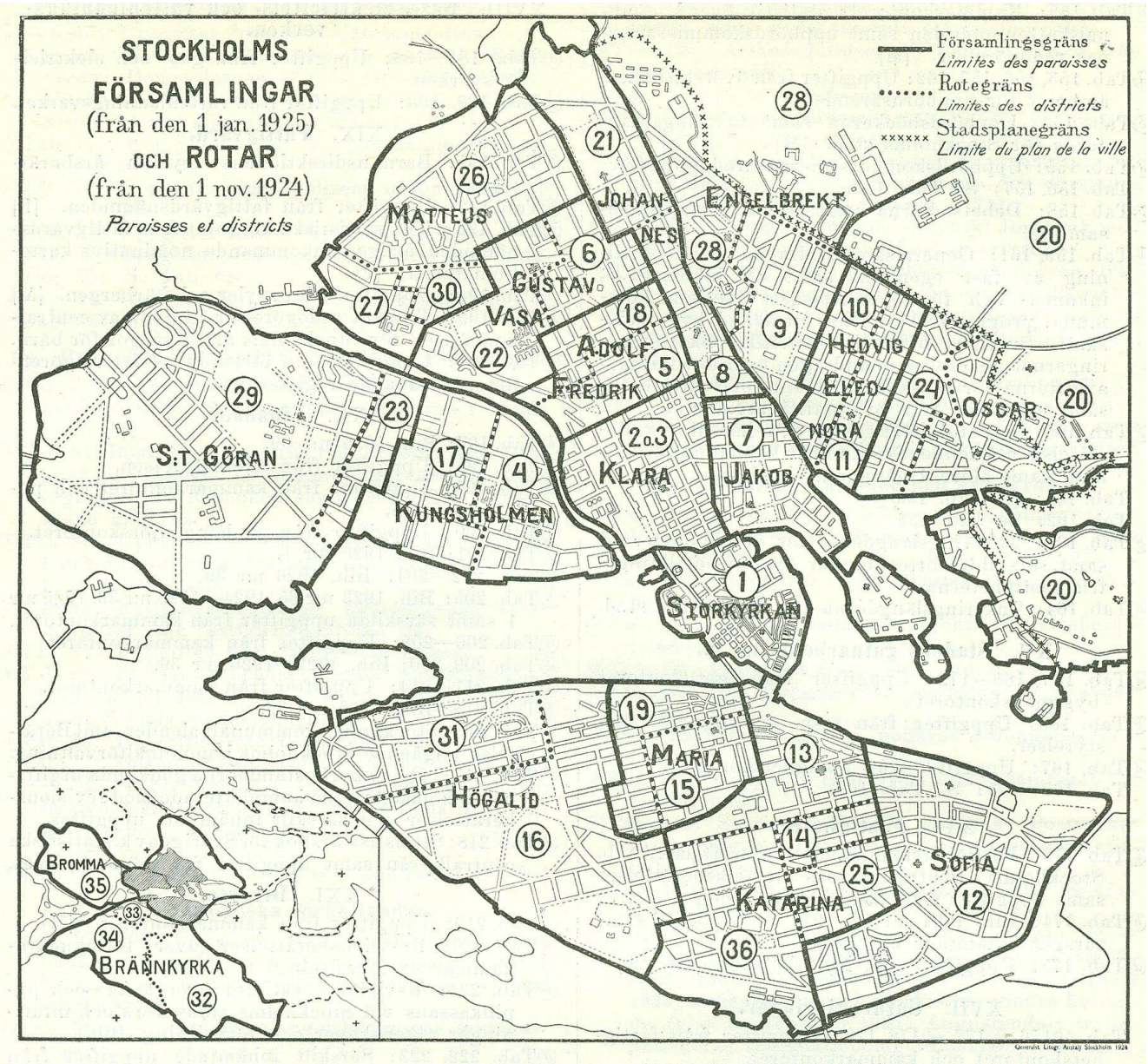

Rotemännen som arkivbildare

Rotemannens register bestod bl.a. av:

- En mantalsbok ”häftet” där alla i fastigheten skrevs in. Här finns en viss likhet med kyrkans husförhörslängd, med stor noggrannhet och detaljrikedom. Samma häfte fördes år efter år tills sidorna tog slut då de kvarboende fördes över till ett nytt häfte.

- Vidare fördes årsbundna in- och utflyttningslängder, födelseböcker och dödböcker.

När rotemansarkivet upphörde 1926 efterlämnades c:a 350 hyllmeter handlingar med c:a 35 000 mantalsböcker. Varje uppslag har 41 kolumner och 27 rader, en för varje boende.

Rotemansarkivets struktur

Kolumner i Mantalsboken:

1 Efternamn	2 Nationalitet	3 Adelskap
4 Födelseår	5 Månad	6 Dag
7 Lysningar	8 Födelseförsamling	9 Födelselän
10-17	Kön, civilstånd mm	
18 Frejd, brott	19-20 Smittkoppor	21 Skoluppgifter
22-24	Församlingstillhörighet	
25	Mantalsskrivning på annan ort	
26-28	Fattigunderstöd mm	
29-33	Inflyttningsdata	34 Diverse
35-39	Utflyttningsdata	
40-41	Dödsdatum mm	

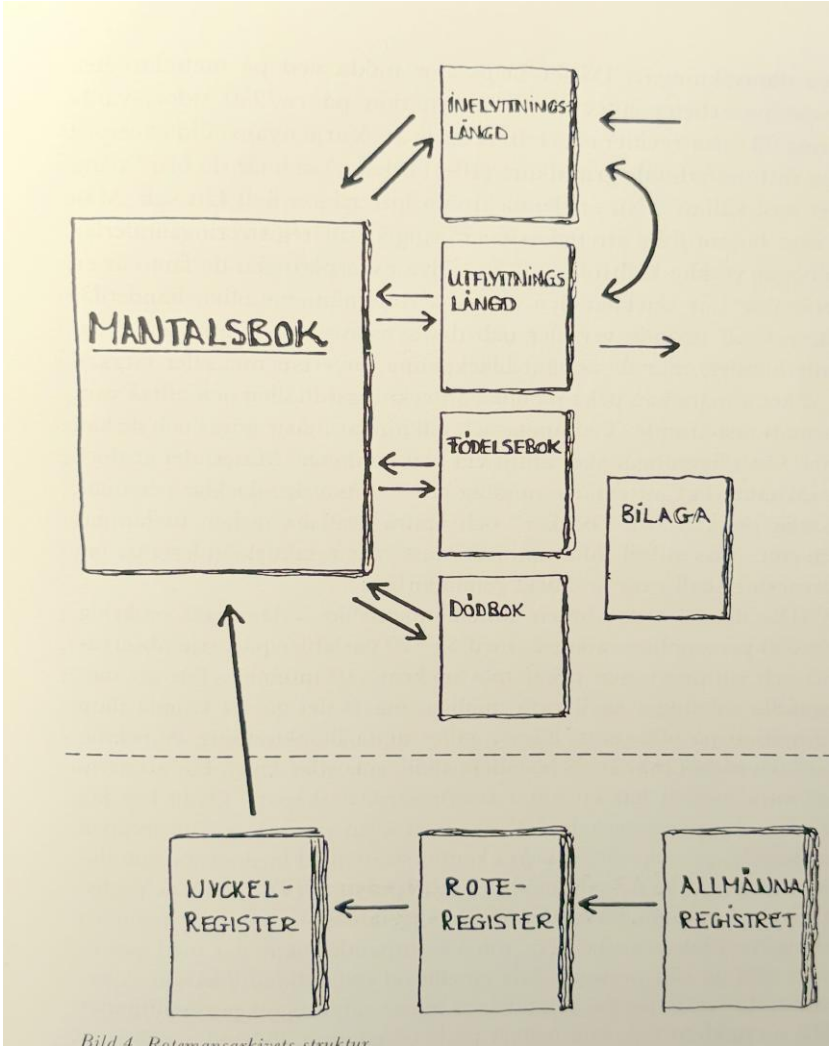

Rotemansarkivet - digitalisering

Ett omfattande datoriseringsarbete av Rotemansarkivet i Stockholm påbörjades redan 1979.

I dag finns alla som bodde i Stockholm under åren 1878-1926 registrerade i en databas med över 6.3 miljoner poster.

